Λουκιανός Χασιώτης

Πηγή: ΤΑ ΝΕΑ ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ **Σελ.:** 87 **Ημερομηνία έκδοσης:** 28-12-2019

Επιφάνεια: 983.15 cm² **Αρθρογράφος:** **Κυκλοφορία:** 24590

Θέματα: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Οι εμπειρίες των στρατιωτών στα μέτωπα του Β' Παγκοσμίου Πολέμου μέσα από την προσωπική αλληλογραφία, τα ημερολόγια και τις αναμνήσεις

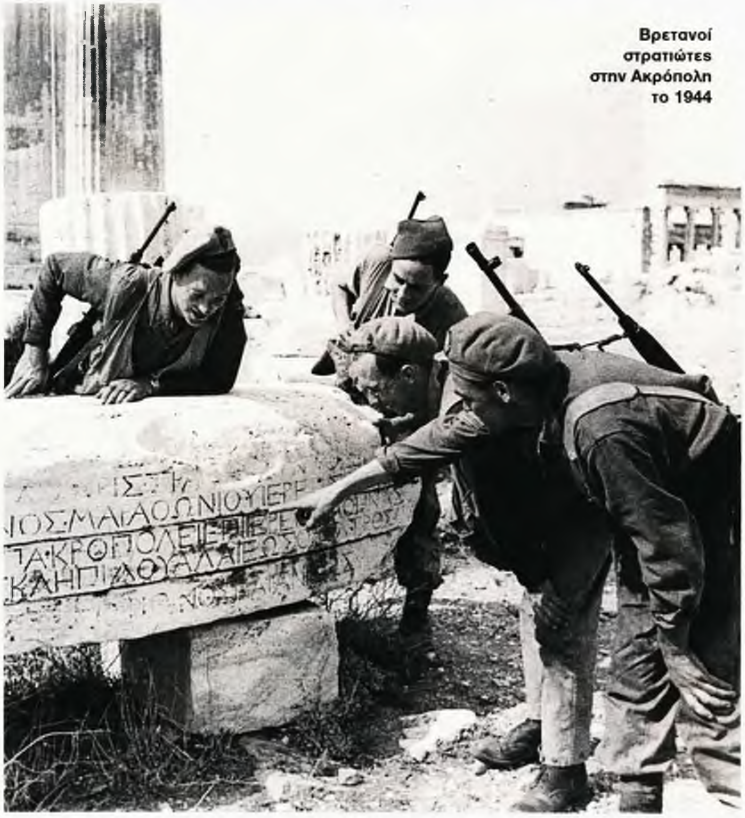

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΑΒΑΛΛΙΕΡΑΚΗΣ

Λουκιανός Χασιώτης

Με τα μάτια των Βρετανών

Την τελευταία 20ετία παρατηρείται ένα εντυπωσιακό άνοιγμα της βιβλιογραφικής βεντάλιας για την περίοδο της Κατοχής και του Εμφυλίου. Οι μη εαμικές αντιστασιακές οργανώσεις, το ΕΑΜ στην πόλη, η δράση προσώπων που είχαν κρατηθεί στην αφάνεια, οι πτυχές της βίας του Εμφυλίου και άλλα παρόμοια ζητήματα συζητήθηκαν και προκάλεσαν συχνά επιστημονικές αντιπαραθέσεις. Το ζήτημα της βρετανικής παρουσίας στην Ελλάδα, κατά την επίμαχη περίοδο, ήρθε αναπόφευκτα και αυτή στην επιφάνεια μέσα από διαφορετικούς τίτλους και απομνημονεύματα πρωταγωνιστών. Συχνά όμως, υπό το πρίσμα της πολιτικής φόρτισης, δεν εξετάστηκε συνολικά ή καλύφθηκε πίσω από αστικούς μύθους που εξυπηρετούσαν πολιτικές εργαλειοποιήσεις, ακόμη και αν αυτός δεν ήταν ο κανόνας. Το βιβλίο του επίκουρου καθηγητή Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Λουκιανού Χασιώτη, «Γεια σας, εγγλεζάκια! - Βρετανοί στρατιώτες στην Ελλάδα» (εκδ. Μεταίχμιο, 2019) παρουσιάζει την όχι μακρά, αλλά έντονη και πυκνή σε γεγονότα βρετανική παρουσία στην Ελλάδα από το 1941 ως το 1945, η οποία αποσκοπούσε στον γεωστρατηγικό έλεγχο της χώρας και στην αποτροπή του λεγόμενου κομμουνιστικού κινδύνου. Μια μάχη που κερδήθηκε, αλλά ένας πόλεμος που χάθηκε για τη Βρετανία, όπως κρίθηκε εκ των υστέρων, καθώς η αυτοκρατορική της δομή κατέρρευσε μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Η μελέτη προστίθεται, θα μπορούσε να πει κανείς, σε μια μακρά, ενδιαφέρουσα και πιο «ψύχραιμη» βιβλιογραφική ματιά που έχει εισφέρει η ιστορική σχολή της Θεσσαλονίκης ερευνώντας άγνωστες αλλά κρίσιμες πτυχές της περιόδου της Κατοχής και του Εμφυλίου – ανάμεσά τους και την παρέμβαση του διεθνούς παράγοντα. Ο Λουκιανός Χασιώτης εξετάζει τη βρετανική παρουσία όπως ορίζεται χρονικά από τα δραματικά γεγονότα που σηματοδότησαν την εμπλοκή της Ελλάδας στο Β' Παγκόσμιο (ελληνοϊταλική σύγκρουση) μέχρι την Απελευθέρωση και τα τραγικά γεγονότα που εγκαινίασαν τη σκληρή μεταπολεμική εμφυλιακή σύγκρουση. Μέσα από μια συχνά καταιγιστική αφήγηση φέρνει στο φως πολλές και άγνωστες διαστάσεις αυτής της παρουσίας, βασίζοντας την τεκμηρίωσή του ως επί το πλείστον σε μια πλούσια βρετανική – κυρίως – βιβλιογραφία, αλλά και σε αγγλικές εφημερίδες της εποχής, αρχεία και ημερολόγια. Αυτή η επιλογή τού επιτρέπει να αποφύγει συναισθηματικές ή άλλου είδους αποχρώσεις και να πετύχει τον στόχο της αφήγησής του. Να δώσει στον αναγνώστη τη βρετανική ματιά και τους βρετανικούς στόχους εκείνη την εποχή.

Βρετανοί στρατιώτες στην Ακρόπολη το 1944

> **Η τεκμηρίωση ως επί το πλείστον βασίζεται στην πλούσια βιβλιογραφία, τον αγγλικό Τύπο, αρχεία και ημερολόγια**

Παράλληλα έρχονται στην επιφάνεια ως κρίσιμοι κρίκοι της βρετανικής παρουσίας οι χιλιάδες νεκροί βρετανοί στρατιώτες που υπερασπίστηκαν τη γραμμή του Αλιάκμονα, η ενδοβρετανική διαμάχη λόγω της φιλοεαμικής στάσης των πρακτόρων που επιχειρούσαν στο ελληνικό έδαφος από τη μια μεριά και του αντικομμουνισμού του Foreign Office, ο άγνωστος και ισχυρός τεκτονικός δεσμός Τσόρτσιλ και Γεωργίου Β', η αμφιθυμία των Βρετανών όσον αφορά τη Μάχη της Κρήτης. Γράφει ο Χασιώτης σχετικά με την υπεράσπιση των γραμμών στο ελληνικό έδαφος, την άνοιξη του 1941, ενόψει της γερμανικής εισβολής: «Οι εκτιμήσεις για τις συνολικές απώλειες Βρετανών, Αυστραλών και Νεοζηλανδών ποικίλλουν ανάλογα με τις πηγές και δεν είναι ακριβείς: 14.000 περίπου στρατιώτες (σε μεγάλο βαθμό προερχόμενοι από μη μάχιμες μονάδες) αιχμαλωτίστηκαν και περίπου 2.000-2.500 καταγράφηκαν ως νεκροί ή αγνοούμενοι (μολονότι ένας αδιευκρίνιστος αριθμός από τους τελευταίους επιβίωσε της γερμανικής εισβολής και κατοχής)».

Η βρετανική οπτική

Ο συγγραφέας καταφέρνει να δώσει έναν συναρπαστικό τόνο στην αφήγησή του που θυμίζει τον βετεράνο των κατασκοπευτικών μυθιστορημάτων Μπεν Μακιντάιρ. Αν δεν ξέρει κάποιος ότι τα γεγονότα ήταν αληθινά, θα νόμιζε ότι έχει απέναντί του έναν εξαιρετικό σεναριογράφο. Το βιβλίο διαβάζεται και ως ένα σενάριο μιας ταινίας εποχής. Ο Χασιώτης όμως δεν ξεφεύγει από τον στόχο. Αφηγείται τα γεγονότα από τη βρετανική πλευρά; «Οι μαρτυρίες των βρετανών στρατιωτών μάς προσφέρουν... πολύ ενδιαφέρουσες περιγραφές της κατεχόμενης Ελλάδας και της εμπειρίας της απελευθέρωσης. Οι σύνδεσμοι της SOE αφιερώνουν σημαντικό τμήμα της αφήγησής τους στις συνέπειες της Κατοχής, αλλά και στις ανατροπές που έφερε η αντίσταση: μιλούν για την πείνα και τη χειραγώγηση της ανθρωπιστικής βοήθειας του ΔΕΣ από τις κατοχικές δυνάμεις, για τα αντίποινα, τα ερειπωμένα χωριά και τους πυροπαθείς πρόσφυγες, για τη ζωή στην "Ελεύθερη Ελλάδα", την πρόοδο και την ανάπτυξη που έφερε στην ύπαιθρο η διοίκηση του ΕΑΜ, αλλά και για τη δυσαρέσκεια που προκάλεσε στις τοπικές κοινωνίες η καταβολή φόρου και υποχρεωτικών συνεισφορών για τον ΕΛΑΣ. Μιλούν επίσης για την "οικονομία της χρυσής λίρας", την οποία ανέπτυξαν οι Βρετανοί στην Ελλάδα με στόχο να ανακουφίσουν τον πληθυσμό της υπαίθρου από τα δεινά των εκκαθαριστικών επιχειρήσεων και να αποσπάσουν τον έλεγχο της τοπικής οικονομίας από τις δυνάμεις Κατοχής ή το ΕΑΜ, αλλά και για τις δραματικές της συνέπειες: την εκτίναξη του πληθωρισμού, τη διεύρυνση των οικονομικών ανισοτήτων στην επαρχία, την ενίσχυση της κερδοσκοπίας και της μαύρης αγοράς». Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί τις διαθέσιμες πηγές σε εντυπωσιακό βαθμό, ώστε κάποια στιγμή φέρνει κατά νού τον εμβληματικό «Αγγλο πρόξενο» του Πέτρου Μακρή Στάικου – το πιο εμβληματικό ίσως έργο για τη βρετανική παρουσία εν Ελλάδι. Επιχειρεί μάλιστα να αναδείξει χωρίς περιττολογίες την αγγλική θέση, που τελικά συγκροτείται από τον ίδιο τον Τσόρτσιλ: τη διατήρηση της Ελλάδας στη βρετανική σφαίρα επιρροής στο πλαίσιο της αυτοκρατορικής της δομής.

Είναι αλήθεια ότι η ελληνική θέση δεν προβάλλεται ιδιαίτερα στο βιβλίο, αλλά συχνά μπορεί να γίνει αντιληπτή μέσα από τις διηγήσεις των βρετανών στρατιωτικών που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας. Η ισχύς, η επιβολή, η προσπάθεια κατανόησης της «ελληνικής περιπλοκής» συγκροτούν όχι ένα τυπικό πεδίο σχέσης εξουσίας, που όμως τελικά καταλήγει στην πιο βίαια σύγκρουση και με την ενεργή συμμετοχή του βρετανικού παράγοντα. Το βιβλίο με τη γεγονοτολογική και χρονική ακολουθία του επιτρέπει στον αναγνώστη να έχει μια πανοραμική εποπτεία αυτής της παρουσίας στην Ελλάδα, αλλά ανοίγει και νέους δρόμους έρευνας για διάφορες πτυχές της παρουσίας των Βρετανών στην Ελλάδα την περίοδο 1941-45.

Λουκιανός Χασιώτης
ΓΕΙΑ ΣΑΣ, ΕΓΓΛΕΖΑΚΙΑ! - ΒΡΕΤΑΝΟΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
Εκδ. Μεταίχμιο, σελ. 390
Τιμή 18,80 ευρώ